

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Georgikon Campus
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Vidékfejlesztési Agrármérnök Bsc Szak

**A szarvasgomba termesztés és kereskedelem vidékfejlesztési
lehetőségei**

Belső konzulens: Dr. Bánhegyi Gabriella
egyetemi docens

Belső konzulens

Intézete/Tanszéke: Agrár- és
Élelmiszergazdasági Intézet
Agrárgazdaságtani és
Agrárpolitikai Tanszék

Készítette: Antal Emil

Székeludvarhely

2024

Tartalmi kivonat

Szakdolgozatomat a szarvasgomba termesztés és kereskedelem vidékfejlesztési lehetőségeiről írtam. A bevezetőben próbáltam bemutatni, hogy miért is választottam ezt a témát, miként találok a szarvasgombával és hogyan határozta meg nagy mértékben az életem egy bizonyos szakaszát. Mai napig határtalan az érdeklődésem a téma iránt és a konyhámban gyakran jelen van valamilyen formában a szarvasgomba. Szezonban gyakran van friss szarvasgomba a hűtőben. Ha nagyobb mennyiségben jutok hozzá, vajjal elkavarva lefagyasztom, így a tél folyamán, alkalom adtán, csak kiveszek a mélyhűtőből és már ízesíthetem is az ételemet.

Az irodalmi áttekintő lett a legterjedelmesebb része a dolgozatomnak. Próbáltam részletesen összegyűjteni a szarvasgombával kapcsolatos helyi, magyarországi és európai irodalmat is. Szemezgettem a régi könyvekben azzal a céllal, hogy be tudjam mutatni a szarvasgomba múltbéli szerepét az emberek életében. Próbáltam többféle megközelítésből bemutatni a szarvasgombát, úgy, mint a biológiai jellemzői, fajta tulajdonságok, élőhelye, termesztése, begyűjtése, feldolgozása és piaca.

A szarvasgombáról a rejtőzködő életmódjának köszönhetően még mindig keveset tudunk. Az anyagi vonzatának köszönhetően napjainkban is sok kutatás folyik a gombával és a termesztési lehetőségeivel kapcsolatban. Az ültetvények megtérülési hányadosa jó eredményeket mutat, de a gyors klímaváltozás miatt nehezen lehet meghatározni, hogy amikor az erdő termőre fordul, ami általában 8-10 év, még mindig megfelelőek lesznek-e a klimatikus adottságok a hozam maximalizálásához. Azt tudjuk, hogy sok tényező fontos a szarvasgomba számára. Ilyen például a meszes és ph semleges talaj, a megfelelő gazdanövény, a meleg és nedves éghajlat, megfelelő mennyiségű és állandó csapadék, etikus és fenntartható erdőgazdálkodás, begyűjtési forma stb.

Primer vizsgálatot végeztem egy kvantitatív kutatás formájában, amelyet bemutatok, kiértékelek, majd következtetéseket, javaslatokat fogalmazok meg. A kutatásom egy online kitölthető, 21 kérdésből álló kérdőív segítségével készült el. Négy pontban hipotéziseket fogalmaztam meg, melyből az első három beigazolódott, viszont a negyediket megcáfolták az eredmények. A helyesnek bizonyultak a következő állításaim:

1. A szarvasgombát az emberek azért nem ismerik, mert nem találkoztak vele.
2. Az emberek nagyobb része szívesen fogyasztana szarvasgombát és venne részt szarvasgombával kapcsolatos rendezvényeken, ha lenne rá lehetősége.

3. Jelentős része azoknak, akik fogyasztanak szarvasgombát, ismerőstől jutnak hozzá.

Mint megtudtam, az emberek nagy általánosságban nyitottak a szarvasgombára, kíváncsiak, szívesen megkóstolnák vagy gyakrabban fogyasztanák, szívesen vennének részt a témával kapcsolatos eseményeken, rendezvényeken. Aki nem ismeri úgy nyilatkozott, hogy ez azért van, mert még nem találkozott vele, nem keresztezte az útját. Azt is megtudtam, hogy aki k fogyasztják, azok jelentős része ismerőstől szerzi be. A megcáfolt felvetésem az volt, hogy a fogyasztás mértékét jelentősen befolyásolja a jövedelem és az iskolai végzettség. Ez az információ először meglepőnek tűnt, de aztán a kérdőív egy másik kérdésére adott válaszokból megtudtam, hogy sokkal jobban érdekli az embereket az íze, az illata, mint a kultusz, ami körül veszi, az „úri huncutság” faktor.

A szarvasgomba nagyon is megosztó tud lenni. Fogyasztói tapasztalataim szerint van, aki első kóstolásra beleszeret, imádója lesz, és van, aki még az illatát se képes elviselni. A székelyföldi vidék fejlődésének a szerves része lehetne maga a szarvasgomba, amelyre már most folynak kísérletek és a visszajelzések is pozitívok, de a jelenlegi állás szerint még „gyerekcipőben” jár. Hasznos lenne minél több tudomány szemszögéből kutatni, körüljárni a témát, mert a tendenciák növekvő érdeklődést, potenciált mutatnak.

A kérdőíves kutatásból (kvantitatív kutatás) arra lehet következtetni, hogy az erdélyi emberek étrendjében kis mennyiségben szerepel maga a gomba, a szarvasgomba még ritkábban. Nem ismerik, nincs beépülve a helyi gasztronómiába, nincs jelen a családok konyhájában. Egy átlagember nem tudná, hogy mit kezdjen egy gombával, ha hozzáférne. Napjainkban egyre nyitottabbak vagyunk a gasztronómiai újítások iránt, ami új alapanyagok kipróbálására serkenti az embereket. Egyre jellemzőbb az emberek között a helyi termékek preferálása, a rövid ellátási láncok által beszerezhető élelmiszerek és alapanyagok fogyasztása.

A szarvasgombát nagy mennyiségben gyűjtik Erdély több területén is, de az itt gyűjtött gomba nagyon kis része kerül helyi feldolgozásra, még kevesebb helyi fogyasztásra. Ennek oka a tudatlanság, vagy a helytelen információ. Tévhitek szerint a szarvasgomba nagyon drága, ami ebben a formában igaz is, de ha figyelembe vesszük, hogy fűszerként hasznosítható és hogy egy ízletes fogás elkészítéséhez csak nagyon kevés mennyiségre van szükség, máris nem tűnik annyira elérhetetlennek. Egy másik probléma a beszerzése. Hiába keressük a piacon, vagy a bevásárlóközpontok polcain, nem találjuk meg. A közösségi oldalaknak köszönhetően egyszerűbben fel lehet venni a kapcsolatot egy gyűjtővel, akitől szezonálisan lehet vásárolni, de az ismeretség hiánya miatt nagy a rizikója, hogy becsapnak.

Számomra a legfontosabb, akár a leghasznosabb tény, amire a kutatásból tudtam következtetni, hogy a székelyföldi emberek részéről nagy az érdeklődés a szarvasgomba iránt. Ez azt is jelenti, hogy nagy piaci rés tátong a szarvasgombával kapcsolatos vidékfejlesztési lehetőségekben. Értem ezt a szarvasgombával kapcsolatos programok, események hiányára, a gomba vagy gombás termékek felvásárlási nehézségeire stb.

A kutató munkám során meg tudtam azt is, hogy vidékünkön is hatékonyan lehet szarvasgombát termesztetni. Össze lehetni vonni a szarvasgomba ültetvények telepítését a bizonyos erdőtelepítési programokkal, így fokozni is lehetne az erdősítési hajlamot. Erre állami programok szolgáltatnák az alapot.

A szarvasgomba Olaszország, Franciaország és Olaszország bizonyos területein nagy népszerűségnek örvend. Ezeken a területeken évszázados hagyománya van a szarvasgomba gyűjtésnek, a gasztronómiának, sok rendezvény van a témával kapcsolatban. Vannak olyanok, mint például a szarvasgomba árverések, ahol a legnagyobb szarvasgombákat bocsájtják licitre és horribilis összegekért találunk gazdára. Ezek az események gyakran nemzetközi szintűek, nagy érdeklődés övezi. Példát lehetne venni tőlük és a saját térségünkre átszabva hagyományokat lehetne teremteni. A témával kapcsolatban rengetek tanulmány, könyv jelent meg, nagyrészüket francia és olasz nyelven, amelyek érdemes lenne mélyebben tanulmányozni és az ezekből szerzett tudást Székelyföldön (is) hasznosítani.